

Datum
2018-08-15
Vår referens
Jonna Nilsson
Ekolog
jonna.nilsson19@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Bildande av naturreservatet Klagshamnsudden, Malmö SBN-2015-970

Sammanfattning

År 2013 beslutade stadsbyggnadsnämnden att bildandet av ett kommunalt naturreservat på Klagshamnsudden skulle påbörjas. Den 16 juni 2016 godkände stadsbyggnadsnämnden förslag till beslut och skötselplan för samråd. Förslaget skickades ut till sakägare, organisationer, myndigheter, kommunala förvaltningar och andra intresserade. Beslutet och skötselplanen för Klagshamnsuddens naturreservat reviderades sedan i enlighet med inkomna synpunkter. Malmö stad har under denna process haft ett nära samarbete med VA Syd kring Klagshamns reningsverk. Stadsbyggnadskontoret har även medverkat till framtagandet av ett kontrollprogram för Klagshamnsdeponin.

Bildandet av det kommunala naturreservatet Klagshamnsudden innebär att udden bevaras, utvecklas och görs mer tillgänglig för allmänheten, samt att områdets kulturhistoriska värden synliggörs.

Förslag till beslut

stadsbyggnadsnämnden föreslås besluta

att godkänna bildandet av Klagshamnsuddens naturreservat samt att godkänna skötselplan för Klagshamnsuddens naturreservat.

att hemställa att kommunfullmäktige förklarar Klagshamnsuddens naturreservat som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808).

att hemställa att kommunfullmäktige fastställer skötselplanen för Klagshamnsuddens naturreservat samt att kommunfullmäktige ger stadsbyggnadsnämnden delegation att vid behov revidera den fastställda skötselplanen.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse SBN 180823 Bildande av Klagshamnsuddens naturreservat
- Beslut med bilagor 2018
- Skötselplan med bilagor

Beslutsplanering

Stadsbyggnadsnämnden 2016-06-16

Stadsbyggnadsnämnden 2018-08-23

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Ärendet

Malmö stad har länge haft som ambition att skydda de rekreativa och biologiska värdena på Klagshamnsudden. I samband med att detaljplan 4142, Klagshamnsudden, var ute på samråd år 2011 så framgick det från flera håll att bildandet av ett kommunalt naturreservat vore önskvärt. I november 2013 beslutade därför stadsbyggnadsnämnden att processen med att bilda ett naturreservat skulle påbörjas. Stadsbyggnadskontorets uppdrag blev att tillsammans med berörda förvaltningar ta fram reservatsföreskrifter och skötselplan inför beslut om bildande av kommunalt naturreservat för naturområdena på Klagshamnsudden, inkluderande Klagshamns stora kalkbrott med stränder. Den 16 juni 2016 godkände stadsbyggnadsnämnden förslag till beslut och skötselplan för samråd. Förslaget skickades ut till sakägare, organisationer, myndigheter, kommunala förvaltningar och andra intresserade. Förslaget kungjordes även i lokal tidning. Beslutet och skötselplanen för Klagshamnsuddens naturreservat reviderades sedan i enlighet med inkomna synpunkter.

Bakgrund

Söder om Bunkeflo strandängar ligger Klagshamnsudden; ett av Malmös mest unika naturområden. Klagshamnsudden uppstod när kalkbrytning tog fart i slutet på 1800-talet. I samband med kalkindustrins framväxt anlades en udde med tillhörande djuphamn ute i Öresund. Rester av kalkbrytningen utgjorde material till udden. Kalkindustrin lades ner 1938 och under 1960-talet började uddens södra sida att användas som deponi, som numera är nerlagd. På dess norra sida etablerades ett reningsverk samt en handelsträdgård. År 1986 tillkom en ridanläggning på udden. Idag är Klagshamnsuddens natur skiftande med omväxlande öppna ängs- och sandmarker, halvöppna träd- och buskbestånd, slutna skogar och havsstränder. Med tiden har Klagshamnsudden också utvecklats till ett av Malmös viktigaste rekreationsområden där en mångfald av olika aktiviteter samsas, såsom promenader, fiske, ridning, båtliv, scouter och bad. Udden är även en av Skånes bästa vindsurfingplatser och den har under en lång tid varit betydelsefull som studielokal för entomologer (insektskännare), botanister, ornitologer med flera.

Klagshamns reningsverk har varit i drift sedan 1974 och är ett av Malmö kommuns viktigaste reningsverk, som drivs av VA SYD. Varken fastigheten, där reningsverket ligger, eller Badvägen, som används för transporter till reningsverket, ligger inom naturreservatet. Det är av stor vikt att naturreservatet kan samexistera med Klagshamns reningsverk och dess funktioner. Därför har beslutet med tillhörande föreskrifter för Klagshamnsuddens naturreservat utarbetats i samarbete med VA SYD. Malmö stadsbyggnadskontor ser det som fullt möjligt, och nödvändigt, att såväl reningsverk som natur- och rekreationsvärden samexisterar på Klagshamnsudden.

Naturvärden och rekreativa värden

Den kalkrika jordmånen och människans aktiviteter i området har starkt bidragit till uppkomsten av en mycket hög biologisk mångfald på Klagshamnsudden. Den rika biologiska mångfalden kan också förklaras av förekomsten av många olika livsmiljöer samt att det är en utstickande udde som ligger längs kusten. Det finns över 500 växtarter på Klagshamnsudden, något som är unikt i ett Sverigeperspektiv.

Även i ett landskapsperspektiv har Klagshamnsudden höga biologiska värden då den tillsammans med de skyddade strandängarna norr och söder om udden bildar ett långt, obrutet stråk av skyddad, värdefull natur; ett stråk som går från Öresundsbron till Falsterbohalvöns södra gräns. Hela udden väster om Kalkbrottssjön, sjön som bildades efter kalkbrytningen, är riksintresse för naturvärden. Klagshamnsudden har pekats ut som ett klass 1-område (med mycket höga naturvärden) både i *Naturvårdsplan för Malmö Stad* (2012) och i *Skånes naturvårdsprogram* (1996). Den södra delen av området omfattas även till en liten del av Natura 2000-området Falsterbo-Foteviken. De rekreativa värdena beror främst på att besökare kan uppleva samspelet mellan natur och kulturhistoria; något som gör platsen unik. Ett besök på Klagshamnsudden ska ge besökare en inblick i hur kalkindustrins framväxt har kunnat ge upphov till ett av Skånes mest värdefulla naturområden. Stora satsningar har gjorts på att öka tillgängligheten på udden och genom skötselplanen för naturreservatet planeras framtida satsningar på såväl tillgänglighet som lämplighet för exempelvis skolklasser och barnverksamhet.

Skälen att bilda naturreservat

De viktigaste syftena med naturreservatet Klagshamnsudden är att bevara områdets biologiska mångfald samt att bevara, vårda och återställa områdets naturmiljöer. Syftet är även att bevara de kulturpräglade naturmiljöer som finns i naturreservatet och att tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett starkt skäl till att skydda Klagshamnsudden är att kommunen har en liten andel större naturområden med höga naturvärden och god tillgänglighet. Genom att bilda naturreservat på Klagshamnsudden och fastställa en skötselplan för densamma så kan planering av rekreation och friluftsliv på udden ske på ett sätt som inte skadar naturvärdena och som möjliggör för många olika gruppers intressen. Området är i behov av ett starkt skydd eftersom det annars finns risk att dess värden påverkas negativt. Det största hotet mot både natur- och rekreationsvärdena är igenväxning av de öppna markerna, något som pågår redan idag och som kan förväntas bli ett mycket stort problem i framtiden om inga åtgärder vidtas. Framtida exploatering förhindras genom att Klagshamnsudden blir ett naturreservat. Ett permanent skydd av området bidrar också till kommunens arbete att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Levande skogar, Myllrande våtmarker, En god bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv och Hav i balans samt Levande kust och skärgård. Genom bildandet av naturreservatet kommer även hotade, regionalt sällsynta och fridlysta arter att få ett permanent skydd samtidigt som kommunen kan arbeta aktivt med att stärka kommunens ekosystemtjänster.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser. Förordnandet är även förenligt med Malmö stads översiktsplan, antagen 2018, samt med Malmö stads Grönplan (2003) och Naturvårdsplan (2012).

Reservatsbeslut och tillhörande skötselplan

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett underlag för beslut om bildande av Klagshamnsuddens naturreservat samt skötselplan för Klagshamnsuddens naturreservat. Beslut om naturreservat

och fastställelse av skötselplan är två separata beslut, men som enligt 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska beslutas samtidigt. Anledningen är att en skötselplan behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppnås. Samtidigt ska det vara möjligt att vid behov revidera skötselplanen, utan att revidera beslut om bildande av naturreservatet. Därför föreslås att aktualisering av skötselplanen delegeras till naturvårdsansvarig nämnd, dvs. stadsbyggnadsnämnden.

Beslut om bildande av naturreservatet och skötselplanen har utarbetats genom samarbete framför allt mellan Malmö gatukontor och stadsbyggnadskontor, men även med andra berörda förvaltningar på Malmö stad samt genom samråd med bland annat Länsstyrelsen Skåne, Naturvårdsverket, VA SYD, intresseorganisationer, sakägare m.fl.

Beslutet om bildande av naturreservatet innehåller avgränsning för naturreservatet (se figur 1), samt de föreskrifter (regler) som ska gälla i området. Till föreskrifterna har även bifogats kartor som pekar ut var på Klagshamnsudden de olika reglerna ska gälla. Även undantag till föreskrifterna är beskrivna. Till beslutet har bifogats en samrådsredogörelse där alla inkomna synpunkter har sammanställts tillsammans med kommentarer från stadsbyggnadskontoret. Beslutshandlingarna följer naturvårdsverkets rekommendationer för bildande av naturreservat (inklusive kommunala naturreservat).

Skötselplanen beskriver inriktningen för områdets utveckling, skötsel och förvaltning och har utarbetats i nära samarbete med driftansvariga på Malmö gatukontor, samt med de konsulter som har inventerat uddens artgrupper. En av bilagorna till skötselplanen är en kostnadsanalys av naturreservatets drift-, underhålls- och investeringskostnader. Malmö stadsbyggnadskontor och gatukontor har tagit fram ett kontrollprogram för Klagshamnsdeponin. Kontrollprogrammet är resultatet av flera undersökningar som har utförts på deponiområdet och kommer att komplettera naturreservatets handlingar. Syftet är framför allt att göra området säkert för besökare. Skötselplanen fastställs i kommunfullmäktige, men kommunfullmäktige ger stadsbyggnadsnämnden delegation att vid behov revidera den fastställda skötselplanen.

Bilagor

- A. Beslut bildande av Klagshamnsuddens naturreservat
- B. Skötselplan för Klagshamnsuddens naturreservat.

Ansvariga

Johan Emanuelson Avdelningschef

Christer Larsson Stadsbyggnadsdirektör

Figur 1. Avgränsning för Klagshamnsuddens naturreservat.